

ingediend op **1485** (2022-2023) – Nr. 2
24 januari 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Kristof Slagmulder en Orry Van de Wauwer

over het voorstel van resolutie

van Joris Nachtergaele, Karin Brouwers, Bart Tommelein,
Karl Vanlouwe, Orry Van de Wauwer en Cathy Coudyser

over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie
met de landen van de Westelijke Balkan

Documenten in het dossier:
1485 (2022-2023) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

verzendcode: BUI

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Op 17 januari 2023 besprak de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het voorstel van resolutie over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1485/1).

Over deze problematiek had de commissie al een hoorzitting gehouden op 27 september 2022 (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1137/2) met Thomas Hagleitner, hoofd Western Balkans Desk van de Europese Commissie, prof. dr. Steven Van Hecke, hoofddocent Vergelijkende en Europese Politiek aan de KU Leuven, en Joy Donné, CEO Flanders Investment & Trade.

1. Toelichting door Joris Nachtergaele

Het voorstel van resolutie is een vrij genuanceerd voorstel, omdat de problematiek ook de nodige nuance vraagt, licht *Joris Nachtergaele* toe. Enerzijds is er de visie-nota uit 2016 van de Vlaamse Regering, die toen stelde dat de EU zich vooral op verdieping zou moeten focussen in plaats van op uitbreiding. Die visie werd in het Vlaamse regeerakkoord bestendigd. Anderzijds is er de groeiende interesse van buitenaf in de landen van de Westelijke Balkan: China en Turkije zien er kansen om hun invloedssfeer te verruimen op het Europese vasteland, en er is natuurlijk ook Rusland.

In het voorstel van resolutie vragen de indieners aan de Europese Commissie om te bevestigen dat de toekomst van de landen van de Westelijke Balkan in de EU ligt. Dat is de beste garantie op stabiliteit en welvaart in de regio. Het is ook in het belang van de EU en Vlaanderen, zeker nu Oekraïne en Moldavië ook de status van kandidaat-lidstaat kregen voor de Europese Unie. Tijdens onderhandelingen moet de EU evenwel telkens de vastgelegde toetredingscriteria respecteren en eventuele steun verbinden aan een sterke hervormingsagenda. Daarbij is een gedifferentieerde en individuele aanpak per kandidaat-lidstaat cruciaal.

Aan de Vlaamse Regering vragen de indieners om een aanpassing van de visie uit 2016 en om steun voor een voorwaardelijk, maar geloofwaardig toekomstperspectief voor de landen in kwestie. Die voorwaarden betreffen onder andere respect voor de mensenrechten en de principes van de democratische rechtsstaat, goed bestuur en de bestrijding van corruptie. De Vlaamse Regering zou daarnaast al moeten inzetten op rechtstreekse diplomatieke, economische en culturele relaties met de landen van de Westelijke Balkan, om zo te anticiperen op een pioniersvoordeel bij een mogelijk EU-lidmaatschap van die landen.

2. Bespreking

Het toetredingsproces van de landen uit de Balkan, zowel de landen die al zijn toegetreden als de kandidaat- of potentiële kandidaat-lidstaten, is al meermaals het voorwerp geweest van discussie in het Vlaams Parlement, aldus *Bart Tommelein*. Ook de interne situatie van de landen in kwestie is al meermaals aan bod gekomen. Dat toont aan dat Vlaanderen begaan is met de toekomst van die landen, maar ook dat elk land apart op zijn merites beoordeeld moet worden.

De EU heeft haar lidstaten vrede, veiligheid en welvaart gebracht. De geopolitieke context indachtig, kan een uitbreiding met de landen van de Westelijke Balkan de EU alleen maar versterken, ook op economisch vlak. Daarbij is het wel van belang dat de noodzakelijke hervormingen duurzaam en degelijk worden uitgevoerd. Aan gezien het voorstel van resolutie die nuance duidelijk maakt, zal de Open Vld-fractie dat voorstel steunen.

Johan Deckmyn stelt vast dat de Europese Unie sinds haar ontstaan steeds meer geëvolueerd is naar een supranationaal gegeven, waarbij ze stelselmatig de

soevereiniteit van de lidstaten utholt. Initieel was er alleen sprake van economische samenwerking tussen soevereine lidstaten, nu loopt men vaak blindelings akkoorden achterna die in de Europese achterkamers werden gemaakt. De Europese Unie kampt daarnaast met een democratisch deficit, waardoor Europese burgers niet echt warm lopen voor de EU, waarvan onder andere de Brexit een gevolg is.

In het verleden heeft het Vlaams Belang al meermaals aangegeven geen fan te zijn van de Europese Unie en haar verdere evolutie. Het toetreden van een land tot de EU heeft een grote impact op haar lidstaten. Dat heeft het verleden al bewezen. Met sommige kandidaat-lidstaten, zoals Turkije, had men nooit gesprekken mogen opstarten, aangezien ze niet thuishoren in de EU. Andere kandidaat-lidstaten werden in het verleden dan weer veel te snel toegelaten tot de EU, met destabiliserende gevolgen en een zware impact op vele lidstaten, onder meer op het vlak van migratiestromen en sociale dumping.

De spreker vindt het een goede zaak dat de indieners beklemtonen dat de Europese Commissie bij een eventuele afronding van de toetredingsonderhandelingen met een kandidaat-lidstaat moet blijven toezien op de absorptiecapaciteit van de EU, opdat niet alleen de kandidaat-lidstaat maar ook de andere lidstaten van de EU klaar zouden zijn voor een toetredingsverdrag. Het verleden heeft echter uitgewezen dat dit meestal niet gebeurt. Dat verklaart mede waarom Europese burgers heel terughoudend reageren ten aanzien van verdere uitbreidingen. Tijdens de hoorzittingen over dit onderwerp noemde professor Steven Van Hecke dat gegeven 'enlargement fatigue', uitbreidingsmoeheid. Uitbreidingen worden vaak ook niet als een succes beschouwd (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1137/2).

De landen van de Westelijke Balkan bevinden zich wel degelijk in Europa. Daarnaast kan men economische argumenten formuleren pro toetreding. De toetreding van de landen van de Westelijke Balkan is echter vooral een politieke zaak. Wil Vlaanderen wel signalen geven aan landen die nog lang niet klaar zijn om toe te treden? Het kan toch ook niet de bedoeling zijn dat zij dan het gevoel krijgen dat ze aan het lijntje worden gehouden? Misschien is het voorliggende voorstel van resolutie in dat opzicht nog wat te voorbarig. Een voorstel van resolutie over het streven naar duurzame vrede in de Westelijke Balkan zou in dat opzicht meer op zijn plaats zijn. Er zijn namelijk oplopende spanningen tussen Servië en Kosovo, waarbij oorlogstaal niet wordt geschuwd, en ook in Bosnië en Herzegovina is er sinds de Daytonakkoorden van 1995 nog steeds een broze verstandhouding tussen de deelstaten.

De geopolitieke bezorgdheden vindt Johan Deckmyn terecht. Landen zoals China, Rusland en Turkije proberen inderdaad hun invloedssfeer te verruimen in de Westelijke Balkan. Dat een toetreding tot de EU dit een halt zou toeroepen, staat echter niet vast. Het zou kunnen helpen, maar EU-lidmaatschap is geen oplossing voor alle problemen waar de landen in kwestie mee worden geconfronteerd.

Karin Brouwers heeft uit de hoorzitting over de Westelijke Balkan vooral onthouden dat de kandidaat-lidstaten een duidelijk tijdspad moeten krijgen. Op dit moment is er namelijk geen enkel perspectief op toetreding, wat politici en inwoners uiteindelijk kan doen afhaken of naar andere landen kan doen kijken, zoals China. In een regio als de Balkan, die toch soms het kruitvat van Europa genoemd wordt, kan de EU zich een dergelijke strategie eigenlijk niet permitteren.

Uiteraard kan een toetreding tot de EU geen blanco cheque zijn: elk land zal de Kopenhagencriteria moeten behalen.

In afwachting van eventuele toetreding kan Vlaanderen zijn relaties met de landen in kwestie wel al intensifiëren. Het voorstel van resolutie biedt daar volgens de spreker een goede aanzet toe.

Staf Aerts beaamt de nood aan perspectief tot toetreding, al moeten de voorwaarden natuurlijk wel eerst vervuld worden. Het evenwicht tussen verdieping en uitbreiding is cruciaal. Uitbreiding mag er niet toe leiden dat de Europese besluitvorming vastloopt. Aangezien het voorstel van resolutie beide elementen – perspectief en voorwaardelijkheid – benadrukt, zal Groen het ook steunen.

Ook Vooruit steunt het voorstel van resolutie. *Annick Lambrecht* benadrukt daarbij wel dat uitbreiding geen doel op zich mag zijn. Het moet verlopen volgens de strenge regels die zijn opgesteld, zonder voorrang of versnelde procedures.

De *voorzitter* sluit de bespreking af en opent de stemming.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie over de toetredingsgesprekken van de Europese Unie met de landen van de Westelijke Balkan wordt aangenomen met 9 stemmen voor en 2 onthoudingen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Kristof SLAGMULDER
Orry VAN DE WAUWER,
verslaggevers